

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR „SWEDBANK“, AB, GINČO NAGRINĖJIMO**

2022 m. vasario 3 d. Nr. 429-37
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) atstovo Y. Y. (toliau – pareiškėjo atstovas) pateiktą kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir „Swedbank“, AB, (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2005 m. lapkričio 4 d. pareiškėjas ir bankas pasirašė Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį, kuria remiantis pareiškėjui buvo atidaryta sąskaita Nr. (*duomenys neskelbtini*). Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties neatskiriama dalis yra banko klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrosios sąlygos (toliau – Bendrosios sąlygos) ir banko mokėjimo paslaugų teikimo sąlygos (toliau – Mokėjimo sąlygos).

2006 m. rugsėjo 26 d. pareiškėjas su banku pasirašė Kredito sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Kredito sutartis), kuria remiantis pareiškėjui buvo suteiktas kreditas. Galutinis kredito gražinimo terminas – 2021 m. rugsėjo 26 d.

2021 m. liepos 26 d. raštu Nr. (*duomenys neskelbtini*) „Dėl dalykinių (sutartinių) santykių nutraukimo“ bankas informavo pareiškėją apie tai, kad, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, įskaitant 6.156 straipsnį, bet tuo neapsiribojant, kitais teisės aktais, taip pat šalių sudarytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties neatskiriama dalimi esančių Bendrųjų sąlygų 4.1.4, 4.1.5 ir 4.3 papunkčiais bei Mokėjimo sąlygų 8.4 papunkčiu, taip pat atsižvelgdamas į tai, kad dalykinių santykių tęsimas su pareiškėju, banko vertinimu, kelia riziką teisėtiems banko interesams, bankas priėmė sprendimą nuo 2021 m. spalio 4 d. bet kurią iš po šios datos einančių 5 darbo dienų nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju. Pareiškėjas buvo informuotas, kad dalykinių santykių nutraukimas reiškia, jog bankas nutrauks visas su pareiškėju sudarytas sutartis dėl banko paslaugų teikimo, tarp jų ir visas banko sąskaitos sutartis, bei uždarys visas pareiškėjo vardu banke atidarytas banko sąskaitas. Minėtu raštu bankas paprašė pareiškėjo kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip iki 2021 m. spalio 4 d., atvykti į banko klientų aptarnavimo skyrių ir uždaryti banke turimą sąskaitą.

2021 m. rugpjūčio 30 d. bankas gavo pareiškėjo atstovo 2021 m. rugpjūčio 27 d. pateiktą pretenziją „Dėl „Swedbank“, AB sprendimo vienašališkai nutraukti dalykinius santykius (banko sąskaitos sutartį) su klientu X. X.“, joje pareiškėjo atstovas ginčijo banko sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju pagrįstumą.

2021 m. rugsėjo 23 d. bankas pareiškėjui pateikė atsakymą Nr. (*duomenys neskelbtini*) „Dėl dalykinių santykių nutraukimo teisinių pagrindų“, kuriame nurodė savo sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju motyvus ir pabrėžė, kad priimtas sprendimas nebus keičiamas.

Iki 2021 m. spalio 4 d. pareiškėjui banke atidarytoje sąskaitoje buvusių lėšų neišsiėmus ir (ar) nepervedus į kitame banke ar mokėjimo įstaigoje esančią pareiškėjo sąskaitą, 2021 m. spalio 5 d. pareiškėjo sąskaita buvo užblokuota – į ją nebegali būti įskaitomos lėšos ir iš jos negali būti atliekami pavedimai.

Pareiškėjas nesutinka su banko sprendimu nutraukti dalykinius santykius, lėmusiu tai, kad buvo uždaryta pareiškėjo sąskaita, esanti banke. Pareiškėjo atstovas kreipimesi teigia, kad nors bankas, nutraukdamas dalykinius santykius su pareiškėju, rėmėsi banko Bendrųjų sąlygų nuostatomis, tačiau pareiškėjui skirtame rašte, informuojančiame apie banko sprendimą nutraukti dalykinius santykius, tiksliai nenurodė, koks konkrečiai Bendrųjų sąlygų 4.1.4 papunktyje nurodytas faktas buvo nustatytas ir kaip jis susijęs su pareiškėju arba jo vykdoma

veikla. Pareiškėjo atstovo vertinimu, pirmiau minėtame rašte bankas taip pat nemotyvuoja ir nepaaiškina, kaip finansinių paslaugų teikimas pareiškėjui pažeidžia banko ir visuomenės interesus: banko pranešimas, informuojantis apie banko sprendimą nutraukti dalykinius santykius, pareiškėjo atstovo teigimu, yra deklaratyvus (šabloninis), neaiškus, tinkamai nepagrįstas ir logiškai nemotyvuotas, nes bankas nedetalizavo ir nepaaiškino, kokie konkrečiai banko naujai surinkti duomenys apie pareiškėją leido jį „geriau pažinti“ ir pakeisti banko nuomonę ir pareiškėjo atliekamas operacijas pradėti laikyti keliančiomis riziką teisėtiems banko interesams. Taigi, pareiškėjo atstovo teigimu, bankas vengia tiesiogiai pareiškėjui nurodyti, kokie konkrečiai su pareiškėju susiję faktai bankui nebuvo žinomi visą dalykinių santykių laikotarpį ir paaiškėjo (tapo žinomi) tik 2021 m. liepos mėnesį, kai bankas priėmė sprendimą vienašališkai nutraukti bendradarbiavimą su pareiškėju.

Pareiškėjo atstovas pažymi, kad tarp banko ir pareiškėjo buvo sudaryta banko sąskaitos sutartis, kuri laikytina dvišale teisine sutartimi, o tokios sutartys turi būti nutraukiamos remiantis pačiose sutartyse ir teisės aktuose nustatyta tvarka. Be to, pareiškėjo atstovo teigimu, šalys turi siekti išsaugoti sutartį, jeigu tai tik yra įmanoma, o sutarties nutraukimą naudoti tik kaip *ultima ratio* (kraštutinė priemonė; paskutinis argumentas) priemonę. Kreipimesi atkreipiamas dėmesys, kad nuo 2017 m. pareiškėjas su banku buvo sudaręs lizingo (finansinės nuomos) sutartį ir per visą šį laikotarpį pareiškėjas tinkamai ir laiku vykdė savo prievolės, taip pat nė karto negavo iš banko prašymo paaiškinti kokias nors aplinkybes ar reikalavimo nutraukti tam tikrus veiksmus. Kadangi bankas per visą laikotarpį nuo 2017 m. buvo pasyvus ir neturėjo jokių priekaištų nei pareiškėjui (jo „portretui“), nei jo vykdomiems sutartiniais įsipareigojimams, pareiškėjo atstovas mano, kad esminė aplinkybė, nulėmusi dalykinių santykių pasibaigimą, buvo lizingo prievolės įvykdymas: pareiškėjui sumokėjus paskutinę lizingo įmoką, netrukus buvo gautas banko pranešimas apie sąskaitos uždarymą. Pareiškėjo atstovas mano, kad bankas privalo tiksliai įvardyti ir motyvuoti, koks įvykis paskatino banką 2021 m. liepos 26 d. priimti sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju. Kreipimesi pažymima, kad dalykinių santykių nutraukimas ir banko sąskaitos uždarymas pareiškėjui sukels didelių nepatogumų ir nuostolių, nes apsunkins jam nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto valdymą, todėl kreipimesi prašoma pripažinti banko sprendimą dėl dalykinių santykių su pareiškėju nutraukimo neteisėtu ir nepagrįstu bei įpareigoti banką tęsti dalykinius (sutartinius) santykius su pareiškėju.

Bankas nesutinka tenkinti pareiškėjo reikalavimo ir pakeisti sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju. Atsiliepime pažymima, kad bankas, vadovaudamasis teisės aktuose įtvirtintais reikalavimais, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui, vykdo nuolatinę klientų dalykinių santykių stebėseną, taip pat ir sandorių tyrimą, siekdamas užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų banko turimas žinias apie klientą, jo verslą (verslo rūšis ir jo pobūdį, sandorių pobūdį, verslo partnerius, veiklos teritoriją ir pan.), rizikos pobūdį ir žinias apie lėšų šaltinį. Bankas nurodo, kad, vykdydamas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimus ir pareiškėjo, kaip banko kliento, pažinimo procesą, nustatė neigiamą informaciją, susijusią su pareiškėju, skelbiamą visuomenės informavimo priemonėse. Bankas informavo, kad, siekdamas išsiaiškinti visuomenės informavimo priemonėse skelbiamą informaciją, susijusią su pareiškėju, taip pat nustatė, kad Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2017 m. priėmė sprendimą, kuriuo buvo panaikintas pareiškėjui išduotas leidimas laikinai gyventi Lietuvoje ir pareiškėjui buvo uždrausta atvykti į Lietuvos Respubliką trejus metus nuo leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje panaikinimo dienos.

Vykdamas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimus ir pareiškėjo, kaip banko kliento, pažinimo procesą, buvo nustatyta, kad pareiškėjas nuo 2015 m. vasario 17 d. dirba (*duomenys neskelbtini*), o (*duomenys neskelbtini*) taikomos Jungtinių Amerikos Valstijų Iždo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuro (OFAC) sankcijos.

Apibendrinamas atsiliepime nurodytą informaciją, bankas teigė, kad dalykiniai santykiai su pareiškėju buvo nutraukti remiantis informacija, kad pareiškėjas yra politiškai pažeidžiamas asmuo, turintis artimų ryšių su Rusijos oligarchais ir kitais sankcionuotais asmenimis bei dirbantis (*duomenys neskelbtini*), ir kad pareiškėjas yra asmuo, kuriam išduotas leidimas laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje buvo panaikintas dėl pateiktų neteisingų duomenų, kuriam buvo uždrausta trejus metus atvykti į Lietuvos Respubliką ir kuris sprendimo nutraukti dalykinius santykius priėmimo metu neturėjo leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje. Bankas nurodo, kad pareiškėjo sąsajos su Rusijos oligarchais ir kitais sankcionuotais asmenimis apsunkina pareiškėjo lėšų kilmės tyrimą ir kelia bankui nepriimtina riziką. Be to, panaikinus

pareiškėjui išduotą leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, pareiškėjas nebebuvo laikomas teisėtai gyvenančiu vartotoju, todėl bankas mano, kad turėjo savarankišką įstatyme nustatytą pagrindą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju. Dėl atsiliepime nurodytų aplinkybių ir motyvų bankas mano, kad teisėtai ir pagrįstai nutraukė dalykinius santykius su pareiškėju. Remiantis banko atsiliepime pateiktais paaiškinimais, sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju buvo priimtas 2019 m. kovo 29 d., bankui atlikus pareiškėjo, kaip banko kliento, pažinimo procesą, tačiau šio sprendimo įgyvendinimas, vadovaujantis banko vidaus politikos procedūromis, buvo atidėtas iki 2021 m. spalio 4 d.

Bankas taip pat pažymi, kad Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį su pareiškėju nutraukė vadovaudamasis Bendrųjų sąlygų 4.1 ir 4.3 papunkčiais, kuriuose nustatyta, kad bankas turi teisę nuspręsti, su kuriais asmenimis palaikyti dalykinius santykius, taip pat dėl kokių, banko vertinimu, svarbių priežasčių jis turi teisę vienašališkai juos nutraukti. Banko vertinimu, pareiškėjas neteislingai ir nepagrįstai nurodo, kad dalykinius santykius bankas galėjo nutraukti neva tik kraštutiniu atveju, t. y. esant su pareiškėju pasirašytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties ir (ar) teisės aktų pažeidimų. Kaip matyti iš pranešimo apie dalykinių santykių nutraukimą, dalykinių santykių ir Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties nutraukimo pagrindai ir priežastys nebuvo sąlygoti pareiškėjo padarytų sutarties pažeidimų, todėl pareiškėjo argumentai, kad nesant pažeidimo dalykiniai santykiai negalėjo būti nutraukti, sprendžiant ginčą yra teisiškai nereikšmingi. Dėl atsiliepime nurodytų aplinkybių ir motyvų bankas mano, kad teisėtai ir pagrįstai nutraukė dalykinius santykius su pareiškėju, todėl prašo kreipimesi keliamą reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Lietuvos bankas ginčo nagrinėjimo proceso metu neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuojamų patikrinimų, skirtų faktinėms aplinkybėms dėl Lietuvos banko prižiūrimo finansų rinkos dalyvio galimo Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų pažeidimo nustatyti ir įvertinti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Remiantis kreipimesi ir kartu su juo pateiktuose dokumentuose dėstomomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl banko sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti banke esančią pareiškėjo sąskaitą. Pareiškėjas nesutinka su šiuo banko sprendimu, kurį bankas grindžia reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – PPTFPĮ), vykdymu, taip pat šalių sudarytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties (ją sudarančių dokumentų) nuostatomis. Pareiškėjas mano, kad toks banko sprendimas yra nepagrįstas ir dėl to neteisėtas. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas bankui reiškia reikalavimą nenutraukti dalykinių santykių su pareiškėju ir neuždaryti pareiškėjo sąskaitos banke.

Dėl banko veiksmų, priimant sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo sąskaitą banke, teisėtumo ir pagrįstumo.

PPTFPĮ 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo imtis priemonių ir nustatyti bei patikrinti kliento ir naudos gavėjo tapatybę minėtoje nuostatoje nurodytais atvejais, tarp jų ir prieš pradėdami dalykinius santykius (1 punktą), kai kyla abejonių dėl anksčiau gautų kliento ir naudos gavėjo tapatybės duomenų teisingumo ar autentiškumo (6 punktą) ir bet kuriuo kitu atveju, kai kyla įtarimų, kad yra, buvo ar bus vykdoma pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo veika (7 punktą). PPTFPĮ 9 straipsnio 16 dalyje nustatyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai visais atvejais privalo vykdyti nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų turimą informaciją apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir lėšų šaltinį. Remiantis PPTFPĮ 9 straipsnio 18 dalimi, finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams draudžiama vykdyti sandorius per banko sąskaitas, užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jie neturi galimybių įvykdyti šiame straipsnyje nustatytą

reikalavimų: jeigu klientas šio įstatymo nustatytais atvejais nepateikia duomenų, patvirtinančių jo tapatybę, jeigu pateikia ne visus duomenis arba jie yra neteisingi, jeigu klientas ar jo atstovas vengia pateikti informaciją, reikalingą jo tapatybei nustatyti, slepia naudos gavėjo tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, arba pateiktų duomenų tam neužtenka; taip pat jeigu finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas negali užtikrinti šio straipsnio 12–16 dalyse nurodytų reikalavimų vykdymo. Be to, remiantis PPTFPĮ 9 straipsnio 17 dalimi, siekiant užtikrinti, kad kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateikti dokumentai, duomenys ar informacija yra tinkami ir aktualūs, jie finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų privalo būti nuolat peržiūrimi ir atnaujinami. Minėto straipsnio 23 dalyje taip pat nustatyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo priemonės privalo taikyti ne tik naujiems, bet ir esamiems klientams, atsižvelgdami į rizikos lygį, iškilus naujoms aplinkybėms ar atsiradus naujai informacijai, susijusiai su kliento, naudos gavėjo rizikos lygio nustatymu, jų tapatybės informacija, jų veikla ir kitomis reikšmingomis aplinkybėmis. PPTFPĮ 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo nustatyti atitinkamą vidaus politiką ir vidaus kontrolės procedūras, be kitų nurodytų, susijusias su klientų ir naudos gavėjų tapatybės nustatymu ir tikrinimu, rizikos vertinimu, rizikos valdymu, atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalyje nustatytas rizikos rūšis, dalykinių santykių ir (arba) operacijų stebėsenos organizavimu.

Taigi, pirmiau nurodytos PPTFPĮ nuostatos įtvirtina finansų įstaigų pareigą vykdyti nuolatinę savo klientų dalykinių santykių stebėseną, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų turimą informaciją apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir lėšų šaltinį, finansų įstaigoms taip pat draudžiama užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jos neturi galimybių įvykdyti minėtame įstatyme nustatytų reikalavimų. Atkreiptinas dėmesys, kad PPTFPĮ nuostatos nedetalizuoja būdų, kuriais turėtų būti užtikrinamas pirmiau minėto įstatymo keliamų reikalavimų vykdymas, tačiau finansų įstaigos ir kiti PPTFPĮ nurodyti subjektai įpareigojami imtis visų kryptingų ir proporcingų priemonių patiriamai rizikai, kaip ji apibrėžta PPTFPĮ, mažinti ir valdyti: tokios priemonės gali apimti ribojimų naudotis finansinėmis paslaugomis taikymą, papildomos informacijos ir (arba) dokumentų iš klientų reikalavimą, kliento ir (arba) kliento naudai inicijuojamų mokėjimo operacijų stabdymą ir pan., o tam tikrais atvejais, nesant galimybės kitomis priemonėmis suvaldyti keliamos rizikos, įgyvendinant PPTFPĮ nustatytus reikalavimus, – dalykinių santykių su klientu nutraukimą.

Ginčo byloje esančiais duomenimis, bankas 2021 m. liepos 26 d. raštu Nr. (*duomenys neskelbtini*) „Dėl dalykinių (sutartinių) santykių nutraukimo“ informavo pareiškėją apie tai, kad, vadovaudamasis Civiliniu kodeksu, įskaitant 6.156 straipsnį, bet juo neapsiribojant, kitais teisės aktais, taip pat šalių sudarytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties neatskiriama dalimi esančių Bendrųjų sąlygų 4.1.4, 4.1.5 ir 4.3 papunkčiais bei Mokėjimo sąlygų 8.4 papunkčiu ir atsižvelgdamas į tai, kad dalykinių santykių tęsimas su pareiškėju kelia riziką teisėtiems banko interesams, bankas priėmė sprendimą nuo 2021 m. spalio 4 d. bet kurią iš po šios datos einančių 5 darbo dienų nutraukti su pareiškėju dalykinius santykius.

Pareiškėjo atstovas kreipimesi, pagrįsdamas pareiškėjo bankui keliamą reikalavimą, nurodė, kad bankas savo sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju nepagrindė – tiksliai nenurodė, koks konkrečiai Bendrųjų sąlygų 4.1.4 papunktyje nurodytas faktas buvo nustatytas ir kaip jis susijęs pareiškėju arba jo vykdoma veikla, bankas taip pat nemotyvavo ir nepaaiškino, kaip finansinių paslaugų teikimas pareiškėjui pažeidžia banko ir visuomenės interesus, tik deklaratyviai teigė, kad pareiškėjo vykdomos mokėjimo operacijos kelia riziką teisėtiems banko interesams.

Bankas atsiliepiame Lietuvos bankui, pagrįsdamas savo sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo sąskaitą banke, nurodė, kad minėtą sprendimą priėmė, vadovaudamasis vidinėmis rizikos vertinimo procedūromis ir iš viešų šaltinių bei pareiškėjo gautos informacijos nustatęs tokias aplinkybes: 1) pareiškėjas yra asmuo, kuriam dėl bet kokių priežasčių yra taikomos sankcijos arba nuolat gyvena šalyje, kuriai taikomos sankcijos, arba tokioje šalyje yra įregistravę savo buveinę ir (ar) tokioje šalyje yra pagrindinė jų veiklos teritorija, t. y. pareiškėjo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Rusijos Federacijoje; 2) pareiškėjas vykdo veiklą, susijusią su didele pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika: a) pareiškėjas turi ryšių su sankcionuotais asmenimis; b) pareiškėjas dirba (*duomenys neskelbtini*). (*Duomenys neskelbtini*) taikomos Jungtinių Amerikos Valstijų Išdo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuro (OFAC) sankcijos; 3) 2017 m. Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) panaikino

pareiškėjui išduotą leidimą laikinai gyventi Lietuvoje ir uždraudė trejus metus nuo leidimo laikinai gyventi Lietuvoje panaikinimo atvykti į Lietuvos Respubliką, nes pareiškėjas, teikdamas prašymą pakeisti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, Migracijos departamentui pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis.

Bankas, atsižvelgęs į nustatytas faktines aplinkybes, įvertino pareiškėjo keliamą riziką kaip nepriimtina ir nesuderinama su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais, todėl, vadovaudamasis teisės aktų ir šalių sudarytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties nuostatomis (Civiliniu kodeksu, įskaitant 6.156 straipsnį, bet juo neapsiribojant, Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties neatskiriama dalimi esančių Bendrųjų sąlygų 4.1.4, 4.1.5 ir 4.3 papunkčiais bei Mokėjimo sąlygų 8.4 papunkčiu), nutraukė dalykinius santykius su pareiškėju.

Vertinant banko Lietuvos bankui pateiktus paaiškinimus, darytina išvada, kad bankas sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo sąskaitą banke priėmė, siekdamas tinkamai vykdyti PPTFPĮ nustatytas prievoles.

Pareiškėjo atstovo vertinimu, bankas per visą Kredito sutarties galiojimo laikotarpį nuo 2017 m. buvo pasyvus ir neturėjo jokių priekaištų nei pareiškėjui (jo „portretui“), nei jo vykdomiems sutartiniams įsipareigojimams, todėl pareiškėjo atstovas mano, kad esminė aplinkybė, lėmusi banko sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju, buvo prievolių pagal Kredito sutartį įvykdymas. Vertinant šį pareiškėjo atstovo teiginį, vis dėlto nėra aišku, koku būdu tinkamo prievolių pagal Kredito sutartį įvykdymo aplinkybė būtų galėjusi lemti banko sprendimą nutraukti dalykinius santykius, bankui vertinant, kad jų tęsimas kelia nepagrįstai didelę riziką, nesuderinama su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais. Tokio aplinkybių, susijusių su ginčijamu banko sprendimo priėmimu, vertinimo nepagrindžia ir ginčo byloje esantys įrodymai: bankas nei susirašinėjime (bendruojant) su pareiškėju, nei atsakydamas į jo pretenziją, nei atsiliepime Lietuvos bankui neteigia, kad paties sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju motyvus kaip nors būtų nulėmusios Kredito sutarties įvykdymo aplinkybės.

Be to, pareiškėjo atstovas kreipimesi teigia, kad iki ginčijamo sprendimo priėmimo bankas nė karto neprašė pareiškėjo paaiškinti, kokių nors aplinkybių ir nereikalavimo nutraukti pareiškėjo kokių nors jo atliekamų veiksmų. Vis dėlto šis pareiškėjo atstovo teiginys taip pat neatitinka ginčo nagrinėjimo metu nustatytų aplinkybių: remiantis ginčo byloje esančiais banko paaiškinimais ir juos pagrindžiančiais duomenimis, bankas, vykdydamas dalykinių santykių stebėseną, taip pat ir sandorių tyrimą, ir siekdamas išsiaiškinti pareiškėjo operacijų banko sąskaitose pagrindą, teikė paklausimus pareiškėjui, t. y. 2019 m. vasario 26 d. kreipėsi į pareiškėją su prašymu paaiškinti, kokie dalykiniai santykiai jį sieja su Z. Z., ir pateikti dokumentus, pagrindžiančius mokėjimo operacijas su (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), o 2019 m. kovo 8 d. kreipėsi į pareiškėją su prašymu paaiškinti Z. Z. lėšų, patenkančių į pareiškėjo sąskaitą, kilmę ir pranešti, ar pareiškėjas turi galiojantį leidimą gyventi Lietuvoje. Atsakydamas į banko paklausimus, pareiškėjas pateikė paaiškinimus ir dokumentus, susijusius su pareiškėjo dalykiniais santykiais su Z. Z., (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), ir 2019 m. kovo 8 d. banką informavo, kad nei pareiškėjas, nei Z. Z. neturi leidimo gyventi Lietuvoje.

Pareiškėjo atstovas mano, kad bankas privalo tiksliai įvardyti ir motyvuoti, koks įvykis paskatino banką 2021 m. liepos 26 d. priimti sprendimą nutraukti dalykinius santykius, taip pat visas su pareiškėju sudarytas sutartis bei uždaryti jo banke esančią sąskaitą. Taigi, pareiškėjo atstovo vertinimu, banko sprendimas, išdėstytas pareiškėjui skirtame 2021 m. liepos 26 d. rašte Nr. (*duomenys neskelbtini*), yra nemotyvuotas, nepagrįstas ir dėl to neteisėtas, nes jame nėra nurodomos konkrečios priežastys, lėmusios atitinkamą banko sprendimą. Vis dėlto aplinkybė, kad bankas nepateikė pareiškėjui išsamių paaiškinimų dėl savo sprendimo nutraukti dalykinius santykius negalėtų būti vertinama kaip banko prievolių, nustatytų PPTFPĮ, ar jo sutartinių įsipareigojimų pažeidimas, nes nei PPTFPĮ, nei ginčo šalių sudarytoje sutartyje (Bendrosiose sąlygose) pareiga bankui detalai informuoti klientus (šiuo atveju – pareiškėją) ir (ar) išsamiai paaiškinti priežastis, nulėmusias sprendimą nutraukti dalykinius santykius, nenustatyta. Dar daugiau – ginčo nagrinėjimo metu nenustatyta jokių duomenų, kurie pagrįstų, kad bankas būtų pažeidęs ir (ar) netinkamai vykdęs pinigų plovimą ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Priešingai, bankas kartu su atsiliepimu Lietuvos bankui pateikė duomenis, kurie patvirtina, kad bankas, siekdamas įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimų vykdymą, ėmėsi veiksmų: vykdė tyrimą, siekdamas pažinti pareiškėją, kaip savo klientą, prašė pareiškėjo pateikti duomenis, kurie

padėtų nustatyti tiek su pareiškėju susiklosčiusių dalykinių santykių pobūdį, tiek pareiškėjo lėšų kilmės šaltinį, tiek atliekamų mokėjimo operacijų pobūdį.

Kaip minėta pirmiau, PPTFPĮ neįtvirtina konkrečių būdų ir priemonių, kuriais turėtų būti užtikrinamas pirmiau minėto įstatymo keliamų reikalavimų vykdymas. Kadangi PPTFPĮ nustatyti reikalavimai yra taikomi finansų įstaigoms ir kitiems PPTFPĮ nurodytiems subjektams, būtent jiems tenka pareiga ir atsakomybė pasirinkti ir įgyvendinti visas tinkamas ir proporcingas priemones patiriamai rizikai, kaip ji apibrėžta PPTFPĮ, mažinti ir valdyti. Taigi, atitinkamai ir bankui nagrinėjamu atveju teko atsakomybė ir pareiga dalykiniuose santykiuose su pareiškėju, laikantis PPTFPĮ nustatytų reikalavimų, tinkamai įvertinti ir valdyti su juo susijusias rizikas, vėliau parenkant ir pritaikant tam tinkamas bei proporcingas priemones. Svarbu pažymėti, kad ginčo nagrinėjimo metu nenustatyta duomenų, kurie leistų teigti, kad bankas, atlikdamas pareiškėjo, kaip banko kliento, dalykinių santykių stebėseną, tiek inicijuodamas tyrimą, tiek rinkdamas ir vertindamas tam, banko manymu, reikalingus duomenis, tiek pareiškėjo atžvilgiu pritaikydamas tam tikras rizikos valdymo priemones, būtų veikęs netinkamai, nepagrįstai (neturėdamas tam teisėto pagrindo) ar pažeisdamas PPTFPĮ nuostatas. Priešingai, nustatyti duomenys patvirtina aplinkybę, kad banko veiksmai pareiškėjo atžvilgiu buvo teisėti – taigi, atitiko teisės aktų ir šalių susitarimo sąlygas, ir pagrįsti – bankas įvertino su pareiškėju susijusias rizikas ir, ginčo byloje esančiais duomenimis, riziką įvertinęs kaip nepriimtina, parinko nustatytas aplinkybes atitinkančias priemones šioms rizikoms suvaldyti.

Dėl mokėjimo sąskaitos sutarties nutraukimo teisėtumo.

Vertinant, ar pareiškėjo ir banko sudaryta Fizinio asmens banko sąskaitos sutartis buvo nutraukta ir pareiškėjo sąskaita banke uždaryta teisėtai, pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas, reglamentuojantis mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą ir mokėjimo paslaugų teikimą, neįtvirtina konkrečių bendrosios sutarties nutraukimo pagrindų (priežasčių), kuriais remdamiesi mokėjimo paslaugų teikėjai, tarp jų ir bankas, savo iniciatyva galėtų nutraukti su klientais sudarytas bendrąsias sutartis, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas ir vartotojas (fizinis asmuo) sudaro sutartis dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos, kaip ji apibrėžta Mokėjimų įstatyme¹. Remiantis Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalimi, jeigu bendrojoje sutartyje yra numatyta, mokėjimo paslaugų teikėjas gali nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, pateikdamas mokėjimo paslaugų vartotojui pranešimą apie nutraukimą raštu popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki bendrosios sutarties nutraukimo dienos. Taigi, pirmiau aptartos Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies nuostatos suteikia teisę mokėjimo paslaugų teikėjui (jei tokia teisė yra nustatyta atitinkamoje sutartyje) nutraukti su klientu neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, apie tai informuojant klientą raštu popieriuje arba naudojant kitą patvariąją laikmeną per Mokėjimų įstatyme nustatytą įspėjimo apie bendrosios sutarties nutraukimą terminą.

Aiškindamas pirmiau minėtą Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies nuostatą, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. gruodžio 13 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-303-823/2021, taip pat yra konstatavęs, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis, įtvirtindama galimybę mokėjimo paslaugų teikėjui ir mokėjimo paslaugų vartotojui susitarti dėl mokėjimo paslaugų teikėjo teisės vienašališkai nutraukti neterminuotą bendrąją sutartį, neriboja šios bendrosios sutarties šalių teisės konkrečiomis sąlygomis, išskyrus terminą, per kurį turi būti pateikiamas pranešimas apie sutarties nutraukimą, ir formą, kuria toks pranešimas turi būti pateikiamas. Kasacinis teismas pirmiau minėtoje nutartyje, be kita ko, nurodė, kad toks teisinis reglamentavimas, viena vertus, reiškia, kad mokėjimo paslaugų teikėjas, esant dėl to šalių susitarimui, gali vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį ir nesant mokėjimo paslaugų vartotojo kaltės, taip pat kitais, nei Civilinio kodekso 6.927 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti, pagrindais. Kita vertus, kasacinis teismas kartu pažymėjo, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje įtvirtintas teisinis reglamentavimas nesudaro pagrindo teigti, kad mokėjimo paslaugų teikėjo teisė vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį, sutartyje neaptarus konkrečių vienašalio jos nutraukimo mokėjimo paslaugų teikėjo iniciatyva atvejų, turėtų būti laikoma absoliučia. Tokia mokėjimo paslaugų teikėjo teisė visų pirma yra ribojama Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos taisyklės, pagal kurią paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai nutraukti atlygintinų paslaugų teikimo sutartį tik dėl svarbių priežasčių. Antra, mokėjimo paslaugų teikėjo teisė vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį yra ribojama ir jau minėto *favor contractus*

¹ Banko pateiktais duomenimis, pareiškėjo sąskaita banke nebuvo jo pagrindinė mokėjimo sąskaita, t. y. ginčo šalys nebuvo sudariusios sutarties dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos.

(sutarties išsaugojimo) principo, reikalaujančio pakankamo ne tik teisinio, bet ir faktinio pagrindo nutraukti sutartį². Vadinasi, teisė vienašališkai nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, kaip viena iš mokėjimo paslaugų teikėjo ir mokėjimo paslaugų vartotojo teisių, laikoma tinkamai įgyvendinta, jei tinkamai laikomasi išankstinio informavimo apie ketinimą nutraukti sutartį reikalavimo terminų ir formos, taip pat, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, nustačius, kad vienašališko sutarties nutraukimo sąlygos yra šalių iš anksto aptartos sutartyje ir faktinė padėtis, aplinkybės atitinka tokias sutartyje įvardytas sąlygas, o nesant konkrečių sutartyje šalių aptartų vienašališko sutarties nutraukimo pagrindų – įvertinus, kad priežastys, dėl kurių mokėjimo paslaugų teikėjas nutraukia bendrąją sutartį, yra svarbios, pagrįstos teisėtais mokėjimo paslaugų teikėjo interesais.

Bankas atsiliepime nurodo, kad Fizinio asmens banko sąskaitos sutartis ir dalykiniai santykiai su pareiškėju nutraukti, remiantis Fizinio asmens banko sąskaitos sutartyje ir įstatymuose numatytais pagrindais (t. y. vadovaujantis Mokėjimų įstatymo 74 straipsnio 3 dalies 4 punkto, Civilinio kodekso 6.199 straipsnio ir 6.217 straipsnio 5 dalies nuostatomis).

Civilinio kodekso 6.199 straipsnyje nustatyta, kad neapibrėžtam terminui sudarytą sutartį bet kuri šalis gali nutraukti apie tai per protingą terminą iš anksto įspėjusi kitą šalį, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.217 straipsnio 5 dalimi, vienašališkai sutartis gali būti nutraukta joje nurodytais atvejais. Sutiktina su banko atsiliepime nurodytu argumentu, atsižvelgus ir į pirmiau aptartus kasacinio teismo išaiškinimus, kad pirmiau minėtos Civilinio kodekso 6.199 straipsnio ir 6.217 straipsnio 5 dalies nuostatos suteikia galimybę sutarties šaliai naudoti vienašalį sutarties nutraukimą ne tik kaip kraštutinę savignyos priemonę: Civilinio kodekso 6.217 straipsnio 5 dalis įtvirtina savarankišką vienašališko sutarties nutraukimo pagrindą – sutartyje nustatytus atvejus, kurie nebūtinai siejami su vienos iš sutarties šalių kalte ar sutarties neįvykdymu (netinkamu vykdymu)³. Savo praktikoje kasacinis teismas taip pat yra pasisakęs, kad sutartis aptariamam teisiniu pagrindu gali būti vienašališkai nutraukta, kai tokios vienašališko sutarties nutraukimo sąlygos yra šalių iš anksto aptartos sutartyje ir faktinė padėtis, aplinkybės atitinka tokias sutartyje įvardytas sąlygas⁴.

Be jau minėtų Mokėjimų įstatyme ir Civiliniame kodekse nurodytų sutarties (dalykinių santykių) nutraukimo priežasčių, Fizinio asmens banko sąskaitos sutartis su pareiškėju, remiantis banko pateiktais paaiškinimais ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytomis aplinkybėmis, buvo nutraukta, remiantis Mokėjimo sąlygų 8.4 papunkčiu, įtvirtinančiu bendro pobūdžio banko teisę vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį, taip pat Bendrųjų sąlygų 4.1 ir 4.3 papunkčių pagrindu. Minėtuose papunkčiuose nustatyta, kad bankas turi teisę nutraukti sutartis, be kita ko, kai klientas, banko nuomone, vykdo veiklą, susijusią su didele pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika; yra asmenys, kuriems dėl bet kokių priežasčių yra taikomos sankcijos, arba nuolat gyvena šalyje, kuriai taikomos sankcijos, arba tokioje šalyje yra įregistravę savo buveinę ir (ar) tokioje šalyje yra pagrindinė jų veiklos teritorija; vykdo (planuoja vykdyti) veiklą, neatitinkančią banko ir (ar) banko grupės tvarios veiklos, žmogaus teisių užtikrinimo, skaidrumo, lyčių lygybės, moralės ir etikos principų, arba kitą veiklą, kuri bankui yra nepriimtina; banko pateiktuose dokumentuose nurodo neteisingą ir (ar) nepakankamą informaciją, slepia dokumentus ir (ar) informaciją, pateikia dokumentus, keliančius abejonių dėl jų tikrumo ar autentiškumo, arba pateikti dokumentai ir (ar) informacija neatitinka teisės aktuose ir (ar) banko nustatytų reikalavimų. Remiantis Bendrųjų sąlygų 4.1.5 papunkčiu, svarbiomis priežastimis bankas gali laikyti ir kitus, 4.1.4 papunktyje nepaminėtus faktus, jeigu jie leidžia daryti pagrįstą prielaidą, kad, bankui sudarius sutartį, būtų pažeisti teisėti banko, klientų ar visuomenės interesai. Pažymėtina, kad šie teisiniai pagrindai nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir su juo sudarytą Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį ir uždaryti pareiškėjo sąskaitą banke buvo nurodyti ir pareiškėjui skirtame banko 2021 m. liepos 26 d. rašte Nr. (*duomenys neskelbtini*) „Dėl dalykinių (sutartinių) santykių nutraukimo“, taip pat ir banko atsakyme į pareiškėjo pretenziją.

Vadinasi, remdamasis šalių sudarytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties (Bendrųjų sąlygų) nuostatomis, bankas turėjo teisę vienašališkai nutraukti šią su pareiškėju sudarytą sutartį pirmiau minėtuose Bendrųjų sąlygų papunkčiuose nurodytais pagrindais, pareiškėją apie tai įspėjęs raštu ar kitoje patvariojoje laikmenoje ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki šios sutarties nutraukimo dienos. Pirmiau minėtos banko teisės vienašališkai nutraukti Fizinio asmens banko

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-303-823/2021.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-348/2014.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-146-687/2020.

sąskaitos sutartį (kaip ir analogiškos pareiškėjo teisės) įgyvendinimo nei Mokėjimų įstatymas, nei Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties sąlygos nesieja išimtinai tik su teisės aktų reikalavimų ar iš sutarties kylančių įsipareigojimų neįvykdymu (netinkamu įvykdymu). Dėl šios priežasties nagrinėjamu atveju svarbu įvertinti, ar faktinės Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties nutraukimo aplinkybės atitinka šioje sutartyje šalių iš anksto aptartas vienašališko sutarties nutraukimo sąlygas, taigi, ar banko sprendimą nutraukti Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį pagrindžiantys teisiniai motyvai atitinka šios sutarties nutraukimo metu egzistavusias aplinkybes ir faktinę padėtį.

Ginčo nagrinėjimo metu nustatytais duomenimis, 2021 m. liepos 26 d. raštu Nr. (*duomenys neskelbtini*) „Dėl dalykinių (sutartinių) santykių nutraukimo“ (t. y. daugiau nei prieš 60 kalendorinių dienų iki faktinio Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties ir atitinkamos pareiškėjo sąskaitos banke uždarymo dienos) bankas pranešimu, išsiųstu pašto siunta pareiškėjo gyvenamosios vietos adresu (taigi, patvariojoje laikmenoje), informavo pareiškėją, kad nuo 2021 m. spalio 4 d. bet kurią iš po šios datos einančių 5 darbo dienų nutrauks dalykinius santykius su pareiškėju. Pareiškėjas taip pat buvo informuotas, kad dalykinių santykių nutraukimas reiškia, jog bankas nutrauks visas su pareiškėju sudarytas sutartis dėl banko paslaugų teikimo, įskaitant visas banko sąskaitos sutartis, bei uždarys visas pareiškėjo vardu banke atidarytas banko sąskaitas. Minėtame rašte bankas paprašė pareiškėjo kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip iki 2021 m. spalio 4 d., atvykti į banko klientų aptarnavimo skyrių ir uždaryti banke turimas sąskaitas. Įvertinus šias ginčo nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes, teigtina, kad bankas tinkamai (išankstinio informavimo terminų laikymosi ir pranešimo formos prasme) informavo pareiškėją apie savo sprendimą nutraukti dalykinius santykius, taip pat nutraukti su juo sudarytą Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį ir uždaryti šios sutarties pagrindu banke atidarytą pareiškėjo banko sąskaitą. Kreipimesi taip pat neginčijama aplinkybė, kad pareiškėjas tinkamai, t. y. terminų ir pranešimo formos prasme, buvo įspėtas apie būsimą Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties nutraukimą.

2021 m. liepos 26 d. rašte Nr. (*duomenys neskelbtini*) „Dėl dalykinių (sutartinių) santykių nutraukimo“ bankas pareiškėjui, be kita ko, nurodė ir teisinius savo priimto sprendimo motyvus ir priežastis, t. y. kad dalykiniai santykiai su pareiškėju ir pati Fizinio asmens banko sąskaitos sutartis bus nutraukti, remiantis Civiliniu kodeksu, įskaitant 6.156 straipsnį, bet juo neapsiribojant, kitais teisės aktais, taip pat šalių sudarytos Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties neatskiriama dalimi esančių Bendrųjų sąlygų 4.1.4, 4.1.5 ir 4.3 papunkčiais bei Mokėjimo sąlygų 8.4 papunkčiu. Ginčo nagrinėjimo metu nustatytos aplinkybės leidžia pagrįstai teigti, kad priežastys, dėl kurių bankas priėmė pareiškėjo ginčijamą sprendimą, atitinka pirmiau aptartose šalių susitarimo sąlygose nurodytus Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties vienašališko nutraukimo pagrindus, be to, vertintinos ir kaip svarbios, pagrįstos banko teisėtais interesais ir yra susijusios su teisės aktuose bankui nustatytų pareigų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, vykdymu (šio sprendimo 5 puslapyje nurodytos aplinkybės): 1) pareiškėjas yra asmuo, kuriam dėl bet kokių prižasčių yra taikomos sankcijos arba nuolat gyvena šalyje, kuriai taikomos sankcijos, arba tokioje šalyje yra įregistravę savo buveinę ir (ar) tokioje šalyje yra pagrindinė jų veiklos teritorija; 2) pareiškėjas vykdo veiklą, susijusią su didele pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo rizika; 3) 2017 m. Migracijos departamentas panaikino pareiškėjui išduotą leidimą laikinai gyventi Lietuvoje ir uždraudė trejus metus nuo leidimo laikinai gyventi Lietuvoje panaikinimo atvykti į Lietuvos Respubliką, nes pareiškėjas, teikdamas prašymą pakeisti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, Migracijos departamentui pateikė tikrovės neatitinkančius duomenis. Pažymėtina, kad šios aplinkybės atitinka Bendrųjų sąlygų 4.3.2.6, 4.1.4 ir 4.1.5 papunkčiuose nurodytas sąlygas bei juose svarbiomis įvardytas priežastis, suteikiančias teisę bankui vienašališkai nutraukti Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį. Taigi, Lietuvos banko vertinimu, Fizinio asmens banko sąskaitos sutartis su pareiškėju buvo nutraukta, laikantis tiek Mokėjimų įstatymo reikalavimų, tiek šalių sutartų vienašališko Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties nutraukimo sąlygų.

Vadovaujantis civilinio proceso rungtyniškumo principu, šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (Lietuvos respublikos civilinio proceso kodekso 12, 178 straipsniai). Kaip minėta pirmiau, Lietuvos bankas, priimdamas sprendimą dėl ginčo esmės, remiasi ginčo šalių pateiktais konkrečiais įrodymais. Įvertinus ginčo byloje esančius įrodymus, darytina išvada, kad joje nėra duomenų, kurių pagrindu būtų galima vertinti, kad bankas, priimdamas ginčijamą sprendimą, būtų pažeidęs pinigų plovimą ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių ir (ar) kitų finansų rinką reglamentuojančių teisės aktų

reikalavimus ar šalių sutartinius santykius reglamentuojančių susitarimų sąlygas. Taigi, nors pareiškėjo atstovas kreipimesi teigia, kad banko sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir visas su juo sudarytas sutartis (Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį) ir uždaryti banke atidarytą pareiškėjo banko sąskaitą, yra nepagrįstas ir neteisėtas, jis nepateikė jokių įrodymų, kurie leistų vertinti, kad bankas, priimdamas sprendimą dėl dalykinių santykių su pareiškėju nutraukimo, būtų pažeidęs teisės aktų reikalavimus ar šalių susitarimo sąlygas. Priešingai, kaip ir minėta pirmiau, nustatytos aplinkybės patvirtina, kad bankas teisėtai – laikydamasis teisės aktuose ir šalių Fizinio asmens banko sąskaitos sutartyje bei ją sudarančiuose dokumentuose nurodytos tvarkos, nutraukė su pareiškėju sudarytą Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį ir uždarė banke atidarytą pareiškėjo sąskaitą, kartu nurodydamas ir ginčo nagrinėjimo metu pagrįsdamas, kad tokį sprendimą pareiškėjo atžvilgiu priėmė dėl svarbių priežasčių, Fizinio asmens banko sąskaitos sutartyje įtvirtintų kaip vienašališko sutarties nutraukimo banko iniciatyva sąlygos. Be to, bankas, siekdamas tinkamai įvykdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijai teisės aktuose jam, kaip finansų įstaigai, keliamus reikalavimus, teisėtai ir pagrįstai vykdė pareiškėjo, kaip banko kliento, dalykinių santykių stebėseną ir būtent šio tyrimo metu surinktų duomenų apie pareiškėją ir jo vykdomas operacijas pagrindu priėmė sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju, įvertinęs, kad nustatytos aplinkybės sudaro pagrindą nutraukti tiek dalykinius santykius, tiek ir pačią Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį joje nustatytais pagrindais.

Įvertinus, kad pagal ginčo byloje esančius duomenis ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes banko sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir nutraukti su juo sudarytą Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį bei uždaryti pareiškėjo sąskaitą banke yra teisėtas ir pagrįstas, pareiškėjo bankui keliamas reikalavimas pripažinti banko sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju neteisėtu ir nepagrįstu bei įpareigoti banką tęsti dalykinius (sutartinius) santykius su pareiškėju atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis